

Systemisch werken voor mediators

Dynamieken ontrafeld aan de mediationtafel; systemisch perspectief op relaties en conflicten

Mayke Smit
Systemisch (conflict-)
coach en trainer;
schrijver

MFN congres, Bussum
29 november 2024

Mayke Smit
Training, Coaching & Advies

Systemisch werken voor mediators

Programma op hoofdlijnen:

- Systemen: onderscheid familie en andere systemen
- Invloed van geweten
- Basis Systemisch werk: 4 principes
- Dynamiek aan tafel op 3 niveaus
- Interventies mediators

Systemisch werken voor mediators

Introductie - over oorsprong en bron: boek

- Systemen en systemische principes
- Veelvoorkomende patronen en collusies
- Communicatiepatronen en emoties
- Stappenplan en praktische voorbeelden met en zonder tafelopstellingen: ook arbeidsconflict en burenruzie
- Suggesties voor zelf onderzoek

Systemisch werken voor mediators

Kijken met systemische bril:

- Mensen zien in context van systeem (met als eerste systeem van herkomst)
- Oog hebben voor onzichtbare interacties tussen mensen en gebeurtenissen met effecten in verleden, heden en toekomst
- Oordeelvrij op zoek naar patronen van actie-reactie

Systemisch werken voor mediators

Wat is een systeem?

Groep mensen die om bepaalde redenen bij elkaar zijn/horen

Niet altijd zichtbare maar wel aanwezige en voelbare laag van onderlinge verhoudingen en interacties.

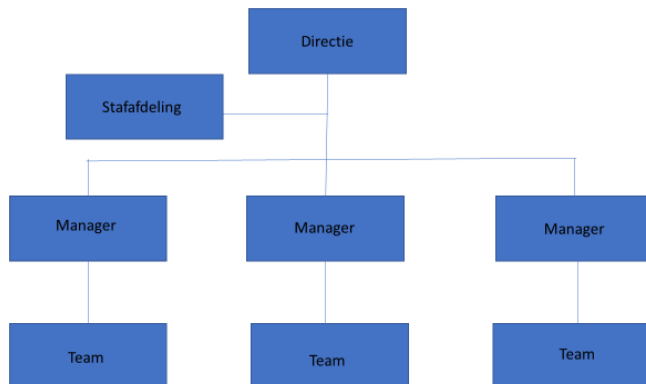
Grondlegger Systemisch werken en familieopstellingen: Hellinger

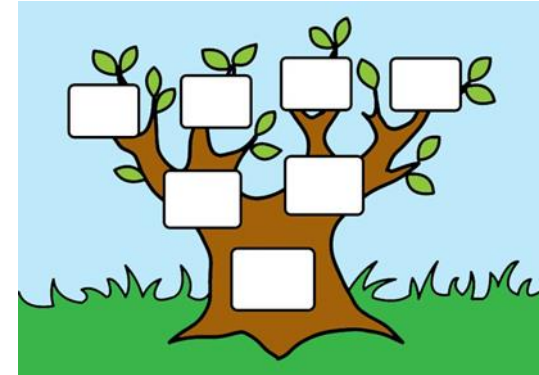
Systemisch werken voor mediators

Iedereen maakt deel uit van meerdere systemen.

Twee soorten systemen:

- Familiesysteem (bloedband)
- Andere systemen: organisatie, taak of liefdessysteem (relaties, vriendschappen)

Systemisch werken voor mediators

Kenmerken van systemen:

Overeenkomsten familie- en andere systemen:

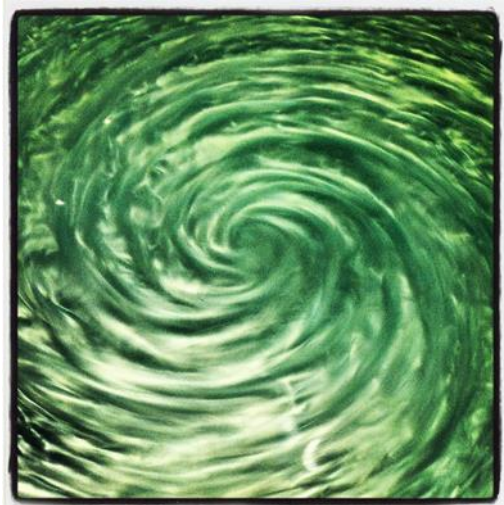
Regels over hoe kom en blijf je erbij?
Ordening van posities

Verschillen:
Vertrek of opvulling van plekken
Einde

Systemisch werken voor mediators

Invloed van systemen op persoon wordt bepaald door werking van het geweten.
Verschillende soorten geweten:

- Groepsgeweten
- Systeemgeweten
- Evolutionair geweten

Systemisch werken voor mediators

1. Het groepsgeweten

- Overlevingsmechanisme voor het individu
- Veelal ongeschreven regels van de groep
- Bewust of onbewust trouw of schuldgevoel

Systemisch werken voor mediators

2. Het systeemgeweten

- Overlevingsmechanisme voor het systeem
- Beschermt het voortbestaan
- Werkt onbewust en over generaties heen
- Zorgt voor ontstaan en in stand blijven van onbewuste systemische patronen

Systemisch werken voor mediators

3. Het evolutionaire geweten

- Zorgt voor ontwikkeling van samenlevingen in hun geheel
- Evolutionaire kracht met richting: scheidt en vernietigt zonder oordeel
- Impuls van buiten om systemische patronen te ontregelen

Systemisch werken voor mediators

Vraag over invloed uit je systemen:

- Van welke systemen maak jij nu deel uit?
- Van welke voel je de meeste invloed uitgaan?
- Wat zijn de (ongeschreven) regels van die systemen? Denk ook aan cultuur en waarden en normen

Systemisch werken voor mediators

Systeem heeft zelfregulerend vermogen om te blijven voortbestaan.

4 systemische wetten/principes die systeem krachtig maken:

- Ordening
- Balans geven en nemen - uitwisseling
- Recht op plek – insluiten/uitsluiten
- Bestemming en eindigheid

Systemisch werken voor mediators

Systemische rangorde:

1. Ordening

Ieder heeft een eigen plek in het systeem
Diverse ordeningscriteria

in familiesystemen:
anciënniteit
generatielijn

Systemisch werken voor mediators

Systemische rangorde in organisaties:

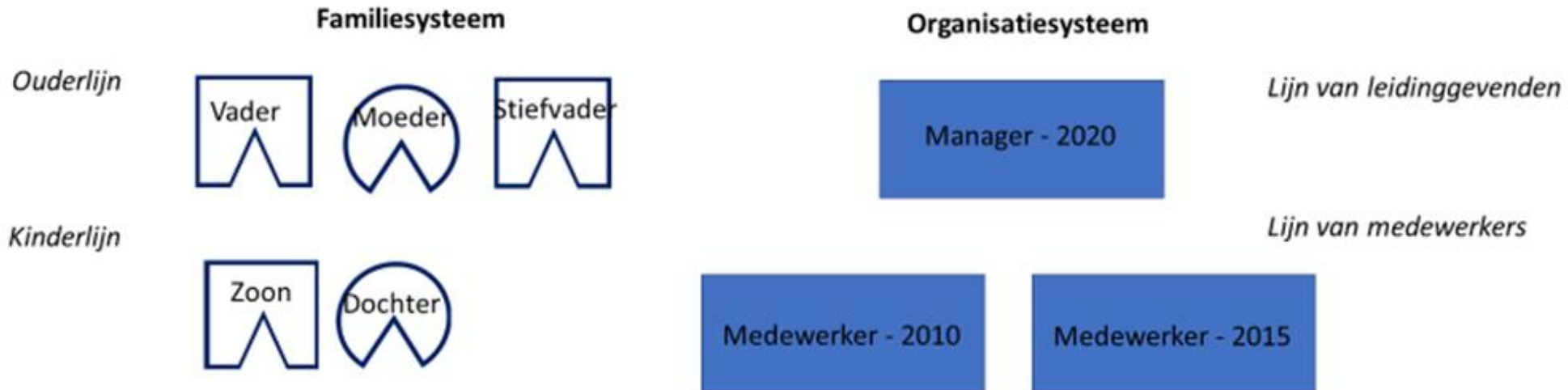
- Ordening op basis van Leidende principes van de organisatie
- Ordening op basis van Functies: (Agens) kaderscheppende functies, kernfuncties, ondersteunende functies en functies gericht op het welbevinden binnen de organisatie (Communio)
- Ordening op basis van het leveren van een belangrijke bijdrage aan het geheel
- Ordening op basis van senioriteit/anciënniteit:
 - leeftijd
 - jaren in de organisatie
 - jaren in het vakgebied
 - jaren in het team

Systemisch werken voor mediators

Orderingscriteria kunnen soms met elkaar conflicteren

Ordering op basis van generatie/hiërarchie:

Ordering op basis van anciënniteit – komst in het systeem – tijdlijn:

Systemisch werken voor mediators

2. Balans tussen geven en nemen

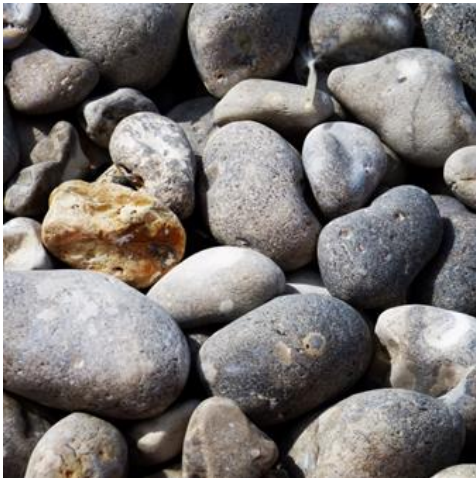
- Balans in de uitwisseling tussen leden van het systeem;
- Horizontaal tussen collega's
- Verticaal tussen leidinggevende en medewerker (NB niet tussen ouders en kinderen en docenten en leerlingen)
- Schuurt als langere tijd scheef of stil

Hoe is het met de balans tussen geven en nemen?

Systemisch werken voor mediators

3. Recht op plek / insluiten - uitsluiten

- Iedereen heeft plek
- Uitsluiting van persoon of thema gaat dynamiek bepalen
- Kan bij organisatie eindigen; bij familiesysteem niet
- In organisatie:
 - is plek in organisatie wel beschikbaar-vrij?
 - onderscheid tussen persoon en functie

Wat is er nog niet gezegd?

Systemisch werken voor mediators

4. Bestemming en eindigheid

- Oorsprong van systeem
- Bestemming bereikt?
- Neiging om te blijven doorgaan

Wat zou er gebeuren als dit stopt?

Systemisch werken voor mediators

Symptoom is 'oplossing' van het systeem

Symptoom oplossen lost probleem niet echt op

Noodzaak te kijken naar de onderstroom

Systemisch werken voor mediators

Interactie of dynamiek in systeem in beeld brengen door tafelopstellingen:

- Vraagt om positionering van mensen in systeem
- Geeft snel inzicht en verduidelijking
- Is taal erbij
- Geeft mogelijkheden tot interventies met duurzaam resultaat

Systemisch werken voor mediators

Onderscheid analytische bril en systemische bril:

Analytische bril:

Inzoomen

Oplossen

Feiten op rij

Systemische bril:

Uitzoomen

Onderzoeken

Patronen in beeld

Systemisch werken voor mediators

In mediation komen opeens meerdere systemen samen:

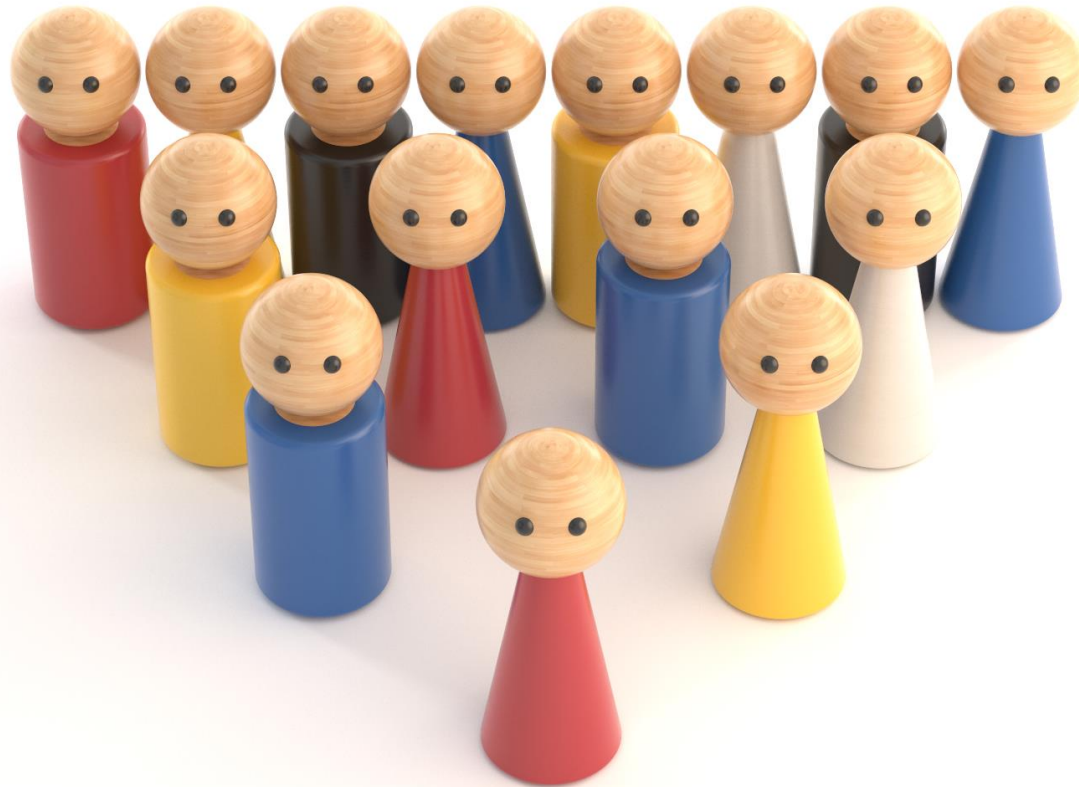
Dynamieken op 3 niveaus:

1. Familiedynamiek op individueel niveau
2. Dynamiek tussen cliënten
3. Dynamiek tussen cliënten en mediator

Systemisch werken voor mediators

Niveau 1: familiedynamiek op individueel niveau

Systemisch werken voor mediators

Familedynamiek op individueel niveau

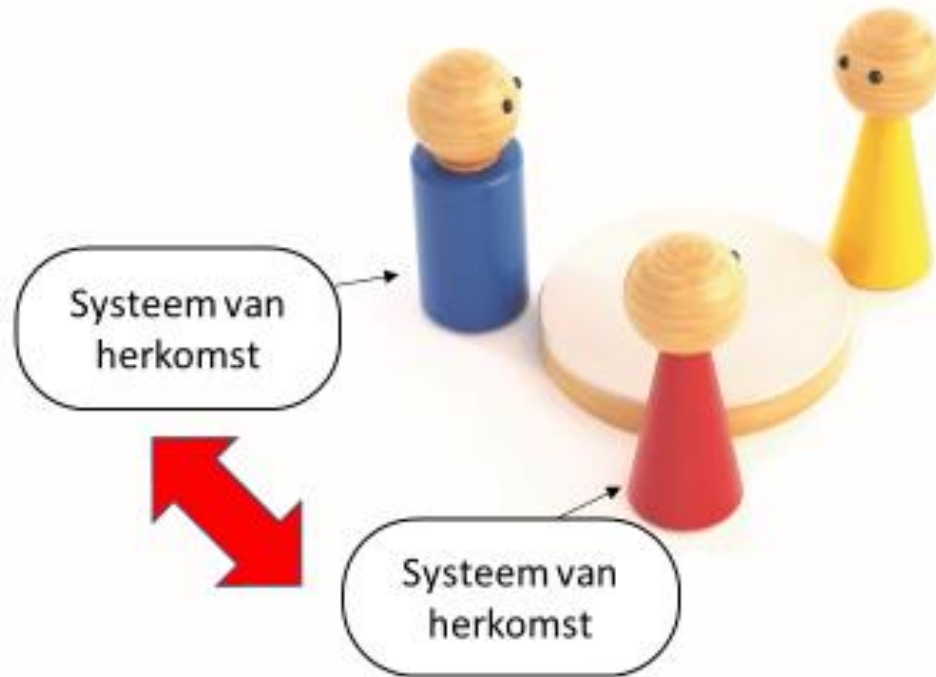

- Waar ben je zo goed in geworden? Gave/opgave
- Plek in gezin van herkomst
- Veel voorkomende voorbeelden in beeld

Systemisch werken voor mediators

Niveau 2: Dynamiek tussen de cliënten: collusie in de relatie

‘Conflicts are inner conflicts manifesting outwardly’

Systemisch werken voor mediators

Dynamiek tussen cliënten: Collusies in relaties

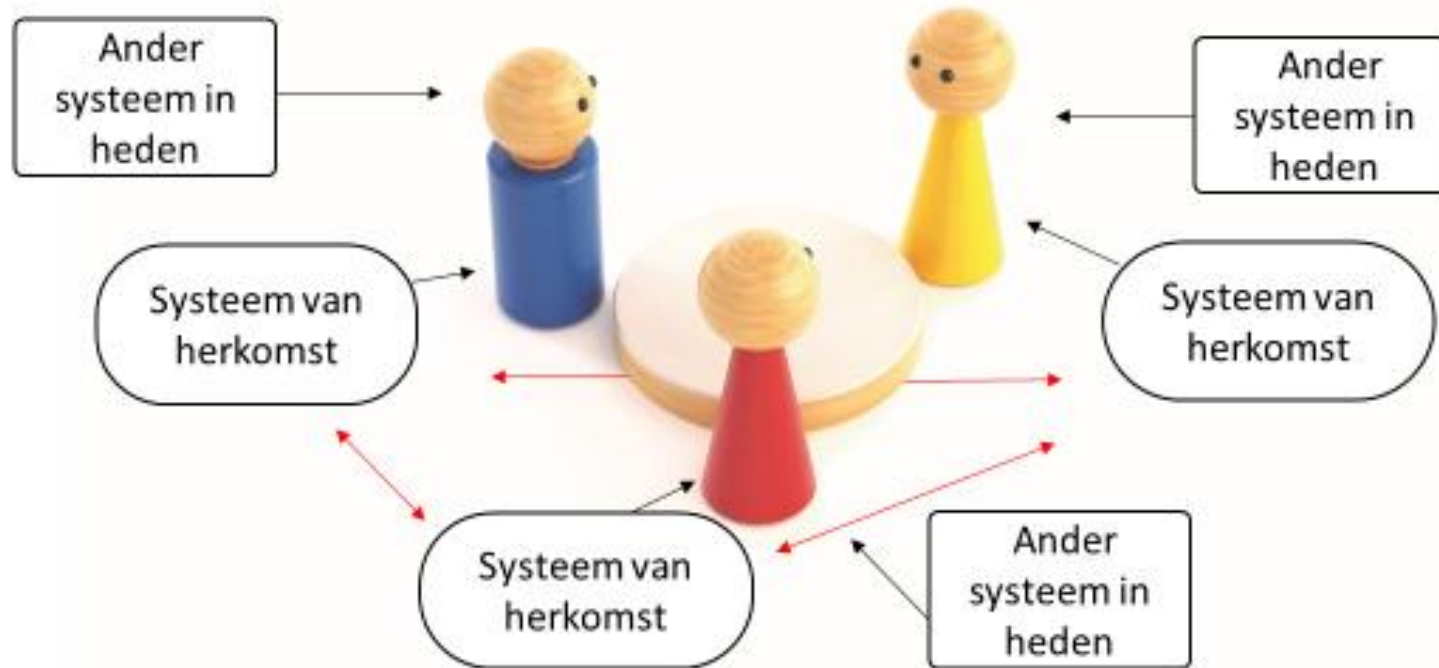

- Hoe het ene patroon het andere patroon ontmoet: collusie - onbewust contract of 'contactadvertentie'
- Patronen zijn besmettelijk en herhalen zich in andere 'generaties' en situaties
- Relatie als brug; bij crisis onder spanning
- Veel voorkomende voorbeelden in beeld

Systemisch werken voor mediators

Niveau 3: Dynamiek tussen de cliënten en de mediator

Systemisch werken voor mediators

Dynamiek aan tafel tussen 3 partijen

Wat doen de individuele dynamieken ten opzichte van elkaar?

Hoe neem jij als mediator daarin je eigen systeem mee en kom je die tegen?

- Start bij jezelf: invloed uit jouw systemen uit verleden en heden
- Ken risico van ingezogen worden

Systemische Verdieping voor mediators

Stappenplan bij tafelopstellingen

- 1. Onderzoek naar plek (gave/opgave) uit ieders gezin van herkomst en cliënten die laten benoemen*
- 2. Onderzoek naar de collusie (relatiedynamiek) en hoe die van invloed is/was op de situatie/conflict*
3. Onderzoek naar hier en nu situatie en de gewenste situatie

Start bij 3 in zakelijke context

Systemisch werken voor mediators

Mogelijke interventies voor mediators:

- Systemische vragen stellen
- Benoemen wat je ziet en opvalt
- (Laten) Erkennen van gevoelens en behoeften
- Plaatsen van hulpbronnen in opstelling
- Delen van eigen ervaringen
- Nieuwe context creëren of nieuwe systemen in beeld brengen
- Onderzoek mogelijkheden van herstel of vereffening ervaren disbalans
- Systemisch ontvlechten
- Perceptiemanagement
- Verwijzen voor tussenstap met coach/therapeut

NB!

- Onderzoekende houding/geen schuldvraag
- Je hoeft het niet systemisch op te lossen!
Vragen en benoemen geeft al beweging

Systemisch werken voor mediators

Systemische vragen of Rake Vragen (kaartenset of app), bijvoorbeeld:

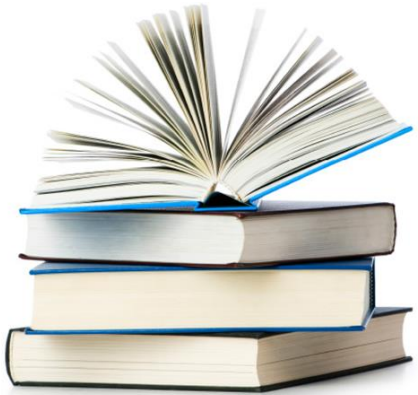
- Welk ordeningscriterium wordt er gehanteerd en staat ieder dan op de juiste plek?
- Van waaruit worden de beslissingen genomen?
- Hoe zit het met de balans tussen geven en nemen?
- Wat wordt er makkelijk vergeten?
- Wat wordt er uitgesloten?
- Wat mag er niet eindigen?

Systemisch werken voor mediators

Boekentips over systemisch werken:

- Systemisch coachen – Jan Jakob Stam, & Bibi Schreuder
- Vonken van verlangen – Wibe Veenbaas & Joke Goudswaard
- De Fontein – Els van Steijn
- Rake vragen – Siets Bakker
- Dynamieken ontrafeld aan de mediationtafel - Mayke Smit
- De kunst van Holding Space – Heather Plett

Systemisch werken voor mediators

Conclusie:

- Systemisch kijken maakt onbewuste dynamiek in relaties en conflicten zichtbaar en bespreekbaar
- En biedt kans op interventies met duurzaam resultaat
- Tafelopstellingen gebruiken geeft taal erbij en extra inzicht voor mediator en cliënten
- Start bij jezelf

Systemisch werken voor mediators

Meer weten of verwijzen?

- Systemische coaching van cliënten (na verwijzing)
- Systemische intervisie en supervisie

Trainingen Systemisch werken voor mediators op maat of:

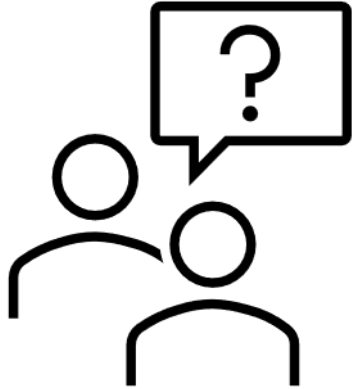
- Introductietraining 1 dag Systemisch werken voor mediators: 14 maart of 26 september 2025 in Den Haag (met **vroegboekkorting** E 350,- ex btw, 6 PE punten MFN: zie intekenlijst)

Via Merlijn: www.merlijngroep.nl

- 2daagse met tafelopstellingen voor familiemediators: 14&15 april 2025
- 4daagse Systemische verdieping voor mediators:
12&13 mei en 2&3 jun 2025

Systemisch werken voor mediators

Bestemming bereikt

Nog vragen?

Wat neem je mee van vandaag?

Dank voor de aandacht en graag tot ziens!

www.maykesmit.nl / 06-53208769

Mayke Smit
Training, Coaching & Advies